

ARMÁDNÍ GENERÁL ANTONÍN HASAL-NIŽBORSKÝ

Jeho jméno je těsně spjato s historií první Československé republiky, respektive s historií její armády. Dne 7. ledna letošního roku si krajané v zahraničí připomenuli sté výročí jeho narození. Dcery Milica a Dagmar Hasalová při této příležitosti mimo jiné napsaly, že *"těžko si představit jak by se asi on a ostatní, již padlí či zesnulé bojovníci za československou svobodu, nyní dívali na rozloučené Československo"*.

Antonín Hasal se narodil v berounském kraji, v Nové Huti pod Nižborem (proto si za druhé světové války zvolil krycí příjmení Nižborský). Po maturitě na rakovnické reálce nastoupil v říjnu 1912 prezenční službu v rakousko-uherské armádě. Když byl po roce propuštěn do zálohy, odešel do Ruska, kde nastoupil na místo technického úředníka u svých příbuzných. Byl mezi prvními místními Čechy, kteří se na začátku první světové války dobrovolně hlásili k vojenské službě a vytvořili v rámci ruské armády **Českou družinu**. Na jejím základě později vzniklo **Československé vojsko na Rusi**. Antonín Hasal v nezapomenutelné bitvě u Zborova byl již velitelem roty, později zastával funkci velitele 2. československého střeleckého pluku

Jiřího z Poděbrad. Náležel k těm, o kterých první československý ministr války generál Milan Rastislav Štefánik ještě na Sibiři prohlásil: *"České jméno po čtyřech letech opět poprvé vyniklo. Svět obdivoval to, že jste se hlásili o právo na smrt, kdy druzí pouze vraždili, že jste postavili tu morální frontu."*

Do vlasti se plukovník Antonín Hasal vrátil v roce 1920. Stal se důstojníkem z povolání a v předválečné československé armádě potom zastával funkce velitele pluku, brigády a divize, pracoval i na ministerstvu národní obrany jako přednosta oddělení a naposledy zastával funkci velitele III. sboru v Brně. Když mu v Protektorátě Čechy a Morava hrozilo zatčení, odešel do zahraničí, kde byl 14. dubna 1940 prezentován u československé vojenské jednotky ve Francii. Stal se náčelníkem štábu vojenské správy Československého národního výboru v Paříži a po příchodu do Velké Británie byl jmenován přednostou Vojenské kanceláře republiky dr. Edvarda Beneše. Ten mu při jeho odchodu z funkce, v létě 1944 vyslovil *"svůj dík a pochvalné uznání"*, ve kterém zdůraznil: *"...snažil jste se vždycky získati si o věcech přesné informace a dopracovati se k úsudku nezaújatému, spravedlivému a v tom duchu předkládat mně věci k rozhodování. Oceňuji tento Váš postup práce, neboť jen na vrcholném lidském pochopení potřeb armády a na úzkostlivě spravedlivém a nestranném postupu vůči každému příslušníku vojska bez rozdílu hodnosti, povahy, náboženství nebo národnosti, je možno budovati dokonalou armádu."*

Úkol obnovit československou brannou moc na osvobozeném území se generálu Hasalovi nepodařilo splnit, když mu sovětské vojenské orgány de facto znemožnily vykonávat jeho funkci velitele osvobozeného území. Na jaře 1945 byl potom v Košicích jmenován ministrem dopravy, avšak po volbách v roce 1946 se opět stal přednostou Vojenské kanceláře prezidenta republiky. Tím zůstal až do 18. června 1948, kdy mu tehdejší ministr národní obrany generál Ludvík Svoboda oznámil: *"Víte, můj milý, že nemůžete dále zastávat vaše nynější funkce a že se v tom nenecháte nic dělat..."*

Nelze se proto divit, že generál Hasal krátce poté odešel do exilu a do nového boje za demokracii a svobodu Československa - tentokrát ve Spojených státech amerických. Ve Washingtonu se uplatnil jako vojenský odborník i jako pracovník orgánů československého exilu. Byl také zakladatelem a předsedou Svazu československých důstojníků v exilu. Zemřel 22. dubna 1960. Při příležitosti dvacátého výročí jeho smrti genrál MVDr. Mikuláš Ferjenčík ukončil vzpomínku na svého přítele slovy: *"Více než to, že byl vynikajícím vojákem, velitelem a vysoce postaveným důstojníkem, jsem v něm osobně obdivoval člověka s krásnou lidskou duší. Pro jeho ušlechtilé povahové vlastnosti nenacházím ani dost vhodných výrazů. Stojí však za zmínku, že to byli ponejvíce vojáci - důstojníci československé armády, kde jsem se setkal s ušlechtilými a ryzími charaktery. Generál Hasal - jako člověk i jako voják - zůstává nám věčným příkladem. Čest jeho památce."*

PhDr. Zdeněk Vališ